

Lieta C-117/24**Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu****Iesniegšanas datums:**

2024. gada 14. februāris

Iesniedzējtiesa:*Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2024. gada 1. februāris

Prasītājs:*JYSK Kereskedelmi Kft.***Atbildētājs:***Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal* (Valsts pārtikas aprites drošības dienests)

[..]

Prasītājs: *JYSK Kereskedelmi Kft.* ([..] Ečera, Ungārija [..])

[..]

Atbildētājs: *Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal* (Valsts pārtikas aprites drošības dienests) ([..] Budapešta [..])

[..]

Pamatlietas priekšmets: Administratīvi tiesiska prasība par lēmumu [..], ar kuru uzlikts naudas sods meža aizsardzības jomā

RĪKOJUMS

Fővárosi Törvényszék (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) Eiropas Savienības Tiesai lūdz sniegt prejudiciālu nolēmumu par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 995 /2010 4. panta 2. un 3. punkta interpretāciju.

Fővárosi Törvényszék uzdod Eiropas Savienības Tiesai sekojošu prejudiciālo jautājumu:

Vai Regulas (ES) Nr. 995/2010 4. panta 2. un 3. punkts, tos lasot kopsakarā ar šīs regulas 6. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar šīm tiesību normām ir saderīgs tas, ka tirgus dalībniekam ir piekļuve Regulas 6. panta 1. punktā minētās likumības pārbaūžu sistēmas elementiem, ko uztur un izvērtē tā mātesuzņēmums vai ko izmanto tā mātesuzņēmums un ko izveidojusi pārraudzības organizācija [minētās Regulas] 8. panta izpratnē?

[..] [Valsts procesuālo tiesību normu apsvērumi]

Pamati

- 1 *Fővárosi Törvényszék* kā administratīvā tiesa, kas izskata lietu mežu aizsardzības jomā, saskaņā ar LESD 267. pantu lūdz Eiropas Savienības Tiesai (turpmāk tekstā – “Tiesa”) interpretēt Savienības tiesību normas, kas ir nepieciešamas sprieduma pieņemšanai pamatlietā.

Pamatlietas priekšmets un atbilstošie fakti

- 2 Prasītājs ir tirgus dalībnieks Regulas Nr. 995 /2010 (turpmāk tekstā – “Regula”) 2. panta c) punkta izpratnē, kas pirmo reizi laiž iekšējā tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus. Prasītājs pilnībā pieder Dānijā reģistrētam uzņēmumam *LLG A/S* (turpmāk tekstā – “mātesuzņēmums”).
- 3 2023. gadā atbildētājs kā kompetentā iestāde, kas izraudzīta Regulas piemērošanai, veica pārbaudi prasītāja telpās, kur cita starpā pārbaudīja, vai prasītājam ir likumības pārbaūžu sistēma atbilstīgi Regulas 4. panta 2. punktam un 6. panta 1. punktam (*Due Diligence System*).
- 4 Kā tika konstatēts, likumības pārbaūžu sistēmu, ko izmanto prasītājs, ir izveidojis tā mātesuzņēmums, un šīs sistēmas pamatā lielā mērā ir riska analīze, ko veic *Preferred by Nature*, kas ir pārraudzības organizācija 8. panta nozīmē. Tiesvedības laikā prasītājs varēja iegūt likumības pārbaūžu sistēmā saglabātos datus par katru koka izstrādājumu un iesniegt tos atbildētājam, un tādējādi tika konstatēts, ka arī prasītājam ir piekļuve dažādiem šīs sistēmas elementiem. Attiecībā uz riska analīzi prasītājs pats atzina, ka to daļēji ir veicis mātesuzņēmums.
- 5 Kontroles rezultātā atbildētājs ar 2023. gada 26. maija lēmumu Nr. 6100 /2466-24 /2023 prasītājam cita starpā uzlika par pienākumu samaksāt naudas sodu, pamatojoties uz meža aizsardzību, par Regulas 4. panta 2. punkta un 6. panta 1. punkta prasību neievērošanu un pilnībā izveidot likumības pārbaūžu sistēmu. Minētos pienākumus atbildētājs pamatoja ar to, ka, ņemot vērā pieejamos pierādījumus, tika konstatēts, ka prasītājam nebija tā vārdā ieviestas likumības pārbaūžu sistēmas, kas būtu izstrādāta saistībā ar tā veikto uzņēmējdarbību

atbilstīgi Regulai, un prasītājs arī neizmantoja šāda veida sistēmu, ko būtu izveidojusi pārraudzības organizācija atbilstīgi Regulas 8. pantam. Pēc atbildētāja domām, lai ievērotu iepriekš minētās Regulas prasības, likumības pārbaūžu sistēma jāuztur prasītājam, kuram ir tirgus dalībnieka statuss, nevis tā mātesuzņēmumam.

Pušu argumenti

- 6 Prasītājs lūdz atcelt iepriekšminēto lēmumu. Tas apgalvo, ka likumības pārbaūžu sistēma, ko uztur tā mātesuzņēmums, var tikt uzskatīta par prasītāja likumības pārbaūžu sistēmu un tādējādi tiek ievērotas Regulas 4. panta 2. un 3. punktā un 6. panta 1. punktā noteiktās prasības. Konkrētāk, attiecīgie Regulas noteikumi prasītājam uzliek pienākumu likumības pārbaūžu sistēmu izmantot un nevis to izveidot. Prasītājs atsaucas uz faktu – ko pamato ar dokumentiem –, ka 2021. gadā Vācijas kompetentā federālā iestāde veica pārbaudi Vācijas meitasuzņēmumā, lai noskaidrotu mātesuzņēmuma izstrādātās likumības pārbaūžu sistēmas, kas ieviesta visos tā Eiropas meitasuzņēmumos, likumību, un ka šajā pārbaudē, atšķirībā no Ungārijas iestādes veiktās pārbaudes, netika konstatēts neviens pārkāpums un tika atzīts, ka šī likumības pārbaūžu sistēma atbilst Regulas 4. panta 2. punktam. Prasītājs uzskata, ka šis apstāklis apstiprina arī to, ka, tā kā prasītājs piemēro mātesuzņēmuma izveidoto likumības pārbaūžu sistēmu, tad Regulas 4. panta 2. un 3. punktā un 6. panta 1. punktā paredzētais pienākums ir uzskatāms par izpildītu.
- 7 Atbildētājs lūdz prasību noraidīt. Atbildētājs uzskata par izšķirīgi svarīgu to, ka prasītājs ar importu Eiropas Savienības teritorijā nodarbojas ne tikai ar mātesuzņēmuma starpniecību, bet to dara arī tieši, tāpēc atbilstīgi Regulā noteiktajam prasītājam ir tirgus dalībnieka statuss. Netiek apstrīdēts, ka mātesuzņēmums ir ieviesis likumības pārbaūžu sistēmu, taču, pēc atbildētāja domām, prasītājs kā tirgus dalībnieks nevar izvairīties pats no savas sistēmas uzturēšanas saskaņā ar Regulas 4. panta 2. un 3. punktu. Atbildētājs uzskata, ka tas, kā pārvaldīt kokmateriālu un koka izstrādājumu importu, ir mātesuzņēmuma lēmums, taču, ja meitasuzņēmumiem tiek uzticēti autonomi uzdevumi, kā piemēram, imports, no attiecīgās Regulas normas izriet, ka šādā gadījumā meitasuzņēmumiem pašiem ir jāuztur sava likumības pārbaūžu sistēma.

Atbilstīgās tiesību normas

- 8 Regulas Nr. 995/2020 4. panta 2. un 3. punkts:

“2. Tirgus dalībnieki, laižot tirgū kokmateriālus vai koka izstrādājumus, veic likumības pārbaudes. Lai to nodrošinātu, viņi izmanto procedūru un pasākumu sistēmu (turpmāk “likumības pārbaūžu sistēma”), kā izklāstīts 6. pantā.

3. Katrs tirgus dalībnieks uztur un regulāri izvērtē likumības pārbaūžu sistēmu, ko tas izmanto, ja vien tirgus dalībnieks neizmanto likumības pārbaūžu sistēmu, ko ir izveidojusi kāda no 8. pantā minētajām pārraudzības organizācijām. Par

pamatu likumības pārbaūžu sistēmai var izmantot pastāvošās dalībvalstu tiesību aktos noteiktās uzraudzības sistēmas un jebkuru brīvprātīgu uzraudzības mehānismu, kas atbilst šīs regulas prasībām.”

9 Regulas 6. panta 1. punkts:

“1. Šīs regulas 4. panta 2. punktā minētajās likumības pārbaūžu sistēmās ir šādi elementi:

a) pasākumi un procedūras, kas dod pieeju šādai informācijai par tirgus dalībnieka tirgū laistiem kokmateriāliem vai koka izstrādājumiem:

- koku sugas apraksts, arī izstrādājuma tirdzniecības nosaukums un tips, kā arī ikdienā lietots koka sugas nosaukums un, vajadzības gadījumā pilns zinātniskais nosaukums,*
- ieguves valsts un, vajadzības gadījumā:
 - i) attiecīgās valsts reģions, kur kokmateriāli iegūti; un*
 - ii) ieguves koncesija;**
- daudzums (apjoms, svars vai vienību skaits),*
- tā piegādātāja nosaukums vai vārds un adrese, kurš ir piegādājis materiālus attiecīgam tirgus dalībniekam,*
- tā tirgotāja nosaukums un adrese, kuram šie kokmateriāli un koka izstrādājumi ir piegādāti,*
- dokumenti vai cita informācija, kas apliecina tādu kokmateriālu un koka izstrādājumu atbilstību spēkā esošiem tiesību aktiem;*

b) risku novērtējumi, kas tirgus dalībniekiem ļauj analizēt un izvērtēt risku, ka tirgū tiek laisti nelegāli iegūti kokmateriāli vai no šādiem kokmateriāliem izgatavoti koka izstrādājumi.

Šādās procedūrās tiek ņemta vērā a) apakšpunktā minētā informācija, kā arī attiecīgi riska novērtēšanas kritēriji, tostarp:

- apliecinājums, ka ir ievēroti spēkā esošie tiesību akti, un tas var ietvert trešo personu veiktu sertifikāciju vai citus pārbaudītus modeļus, kas attiecas uz spēkā esošu tiesību aktu ievērošanu,*
- tas, ka konkrētu sugu koki tiek iegūti galvenokārt nelegāli,*
- tas, ka kokmateriālu ieguves valstī un/vai precīzā ieguves valsts reģionā ieguve vai prakse ir galvenokārt nelegāla, tostarp apsvērums par bruņotu konfliktu,*

- ANO Drošības padomes vai Eiropas Savienības Padomes noteiktās sankcijas attiecībā uz kokmateriālu importu vai eksportu,
 - koka un koka izstrādājumu piegādes ķēdes sarežģītība;
- c) izņemot gadījumus, kad b) apakšpunktā minētajos risku novērtējumos apzinātie riski ir maznozīmīgi – risku mazināšanas procedūras, kuras ir piemērotu un samērīgu pasākumu un procedūru kopums, ar ko efektīvi mazina šos riskus, un kuras var prasīt arī papildu informāciju vai dokumentus un/vai trešo personu veiktas pārbaudes”.

Iemesli, kas ir prejudiciālo jautājumu uzdošanas pamatā

- 10 Šajā tiesvedībā *Fővárosi Törvényszék* jautā, vai prasītāja prakse attiecībā uz likumības pārbažu sistēmu atbilst Regulas 4. panta 2. un 3. punktam, lasot tos kopsakarā ar Regulas 6. panta 1. punktu, proti, vai ir jāuzskata, ka prasītājs, ieviešot likumības pārbažu sistēmu, ko uztur tā mātesuzņēmums, pilda šajās Regulas normās paredzētos pienākumus.
- 11 *Fővárosi Törvényszék* Tiesas judikatūrā nav atradusi nevienu lietu, kurā Tiesa būtu interpretējusi Regulas 4. panta 2. un 3. punktu. Tādēļ tā uzskatīja, ka ir nepieciešams lūgt Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai noskaidrotu, kādi konkrēti pienākumi ir uzlikti tirgus dalībniekiem saistībā ar likumības pārbažu sistēmu.
- 12 Jāatzīmē, ka prasītājs tiek uzskatīts par tirgus dalībnieku, kas pirmo reizi laiž iekšējā tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus, t. i., veic uzņēmējdarbību kā neatkarīgs importētājs bez mātesuzņēmuma iesaistes. Tādējādi saskaņā ar Regulu prasītājam ir jāievēro pienākumi veikt likumības pārbaudi attiecībā uz kokmateriāliem un koka izstrādājumiem, kurus tas laiž tirgū un kuri ir iegūti ārpus Eiropas Savienības.
- 13 Tomēr *Fővárosi Törvényszék* nav skaidrs, kāds ir šo pienākumu tvērums. Regulas 4. panta 2. punktā tirgus dalībniekam ir noteikts pienākums “izmantot” likumības pārbažu sistēmu, savukārt saskaņā ar 4. panta 3. punktu tirgus dalībniekam ir pienākums “uzturēt” un “regulāri izvērtēt” likumības pārbažu sistēmu.
- 14 Kā atsauci, interpretējot Regulu, izmanto (juridiski nesaistošu) dokumentu “Eiropas Komisijas 12.2.2016. paziņojums – Vadlīnijas par ES Kokmateriālu regulu”. Saskaņā ar šo dokumentu tirgus dalībniekam ir “jāvāc informācija par kokmateriāliem un koka izstrādājumiem, ar ko tas darbojas, un par to piegādātājiem, lai veiktu pilnu riska novērtējumu”. Tad vēl “ir svarīgi, lai tirgus dalībnieks, kas izmanto *pats savu* likumības pārbažu sistēmu, to regulāri izvērtētu ar mērķi pārliecināties par to, vai atbildīgās personas ievēro procedūras, kas uz tām attiecas, un vai tiek sasniegts vēlamais rezultāts”. Tomēr no vadlīniju dokumenta nav skaidrs, vai [sistēmu], ko neuztur tieši pats tirgus dalībnieks, bet

gan tā mātesuzņēmums, var uzskatīt par *paša* tirgus dalībnieka likumības pārbaūžu sistēmu.

- 15 *Fővárosi Törvényszék* uzskata, ka, ja minētās Regulas 4. panta 2. un 3. punktā noteiktā prasība tirgus dalībniekam paredz likumības pārbaūžu sistēmu izmantot tikai, lai apkopotu datus, novērtētu un mazinātu riskus saistībā ar kokmateriāliem un koka izstrādājumiem, ko tirgus dalībnieks pirmo reizi laiž tirgū Eiropas Savienības teritorijā, nevar uzskatīt, ka prasītājam nav likumības pārbaūžu sistēmas saskaņā ar šo Regulu. Tādā gadījumā uz meža aizsardzības pamata uzliktais naudas sods būtu prettiesisks un šī administratīvā lēmuma daļa būtu jāatceļ. Savukārt, ja no Regulas 4. panta 2. un 3. punkta izriet, ka prasītājam ir pienākums ieviest likumības pārbaūžu sistēmu, kas ir izveidota viņa vārdā un izstrādāta tieši saistībā ar prasītāja veikto uzņēmējdarbību, administratīvajā lēmumā izdarītie secinājumi būtu tiesiski pareizi un prasība šajā daļā būtu jānoraida.
- 16 Prasītāja mātesuzņēmumam, kas nodarbojas ar koka izstrādājumu tirdzniecību, ir meitasuzņēmumi visā Eiropā, kuriem ir tirgus dalībnieku statuss un kuri, kā apgalvo prasītājs, arī izmanto mātesuzņēmuma uzturēto likumības pārbaūžu sistēmu tāpat kā prasītājs. Šajā strīdā prasītājs ir iesniedzis Vācijas kompetentās federālās iestādes veiktās pārbaudes Vācijas filiālē rezultātus, saskaņā ar kuriem – kā norāda prasītājs – tika konstatēts, ka šī pati likumības pārbaūžu sistēma atbilst Regulas 4. panta 2. punktam. Tāpēc Eiropas līmenī ir svarīgi noteikt, vai saskaņā ar Tiesas sniegto juridisko interpretāciju šo meitasuzņēmumu darbība atbilst Regulai, ciktāl tas attiecas uz likumības pārbaūžu sistēmu.
- 17 Šo iemeslu dēļ *Fővárosi Törvényszék* lūdz Tiesai interpretēt, vai prasītāja prakse, saskaņā ar kuru nevis pats prasītājs, bet gan tā mātesuzņēmums veic likumības pārbaūžu sistēmas uzturēšanu un izvērtēšanu tā, lai prasītājam būtu piekļuve šīs sistēmas elementiem, ir saderīga ar Regulas 4. panta 2. un 3. punktu.
- 18 [..]
- 19 [..] [Valsts procesuālo tiesību normu apsvērumi]

Budapešta, 2024. gada 1. februāris

[paraksti]